

Een voorwoord van Lee Child

Bijna vijftientig jaar geleden werd *De sirene* voor het eerst uitgegeven, en dat houdt in dat ik een derde van mijn leven met Val McDermid heb gedeeld. Eerst op papier en daarna ook af en toe in het echt. Méér dan een derde van mijn leven, eigenlijk, want *De sirene* was niet haar eerste boek en ik ben er hoe dan ook zeker van dat ik haar teksten al las voordat ze zelfs een boek had geschreven. Ooit was ze namelijk Noord-Engeland-correspondent voor verschillende kranten. In die tijd werkte ik bij Granada Television in Manchester en moest ik de lokale kranten in de gaten houden om op de hoogte te blijven van de plaatselijke gemoederen. Wat heb ik daar geluk mee gehad. Toentertijd bestond, natuurlijk, het internet nog niet, en er was ook nog geen centraal netwerk voor lezersaanbevelingen. Om mijn dagelijkse dosis fictie te krijgen, bezocht ik de lokale boekhandel om rond te snuffelen in hun chaotische, maar rijkelijk gevulde thrillerafdeling, waar ik vermoedelijk haar naam herkende uit de kranten. Een plaatselijke auteur, dat moet vast goed zijn, dacht ik waarschijnlijk – en dat was genoeg om me ervan te overtuigen haar boek een kans te geven.

Wat ben ik blij dat ik dat deed. Ik las meteen alle titels die ik had gemist en wachtte vervolgens met smart op elk volgend boek. Deze uitgave viert terecht haar eerste grote, prijswinnende boek. Maar een eendagsvlieg is ze absoluut niet. Sterker nog, naar mijn mening hadden al haar boeken prijzen moeten winnen. Ze is namelijk opvallend consistent in haar schrijven. Ik herinner me dat ik als lezer probeerde uit te vogelen waardoor dit kwam – een vraagstuk waar ik later als auteur met meer professioneel gerichte aandacht naar terugkeerde. Mij ontbrak alleen de uitvoerige academische woordenschat en de aandacht om het uit te vogelen. Dit frustreerde me eindeloos, want ik wist dat er iets bijzonders aan de hand was – en ik móést weten wat. Telkens was ik geërgerd als ik haar boek neer moest leggen, om te eten of te praten, of om naar de wc of naar het werk te gaan. Dat is

een zeldzame, subtiele kwaliteit, die wellicht zelfs uitstijgt boven een academische woordenschat, en in ieder geval meer dan waardevol is voor een lezer als ik.

Een tijd later ontmoette ik haar persoonlijk. Dat was het moment dat ik het eindelijk snapte. Ze is extreem intelligent – praktisch een wonderkind – maar ze voelt geen behoefte om dit constant te bewijzen. Dit betekent dat alles in het boek alleen het boek zelf dient, en niet de auteur. Geen *Kijk mij nou!* Geen *Ik heb heel veel onderzoek gedaan!* *Ik weet meer dan jij!* Dit is nou precies wat haar boeken zeldzaam integer maakt. Soms wordt ze er bijvoorbeeld van beschuldigd dat ze ‘bloeddorstig’ is, waarop ik antwoord: nee, dat is ze niet. Ze is eerlijk. Misdaden zijn vaak verachtelijk en weerzinwekkend. Het zou oneerlijk zijn om ze anders voor te stellen. Ze verwerkt alleen dingen in haar boeken als dat noodzakelijk is. Geen andere reden, goed of slecht. Zonder remming, zonder uitbuiting, zonder behoedzaamheid.

En, zo leerde ik, ze was enigszins geïsoleerd opgegroeid in een provinciaalse omgeving, net als ik, en ongeveer in dezelfde tijd. Als kind gebruikte ik boeken als reddingslijn. Ik herinner me de simpele verrukking wanneer ik mezelf in een verhaal verloor, wanneer ik het verhaal leefde, het verhaal *was*. Ik ben er absoluut van overtuigd dat dit ook zo voor McDermid was. Ik weet zeker dat ze zich hetzelfde gevoel herinnert. En ik denk dat haar diep intellectuele zelfverzekerdheid haar nu in staat stelt hetzelfde gevoel aan haar lezers te geven. Zonder tussenkomst van buitenaf. Een academische analyse van de plot of een personage zou de plank volledig mislaan – dit is een auteur die houdt van het lezen en nog altijd verliefd is op het verhaal, nog steeds stapelgek is op de essentiële kracht die een onderdompeling in een andere wereld met zich meebrengt, en die nu als volwassene slim en eerlijk genoeg is om dat ook allemaal aan anderen te gunnen. Hiervoor ben ik haar enorm dankbaar als lezer, en bewonder ik haar enorm als een collega.

Lee Child

Voor Tookie Flystock, mijn dierbare seriemoordenaar van insecten.

Ik heb de meerminnen voor elkaar horen zingen,
Ik denk niet dat ze voor mij zullen zingen.
'The Love Song of J. Alfred Prufrock'
T.S. Eliot

De ziel van marteling is mannelijk
Toelichting op een tentoonstellingskaartje
HET MUSEUM VOOR CRIMINOLOGIE EN MARTELING,
SAN GIMIGNANO, ITALIË

*Alle citaten aan het begin van de hoofdstukken zijn afkomstig uit
'On Murder considered as one of the fine arts' van
Thomas De Quincey (1827)*

VAN EEN 3.5" DISKETTE, GETITELD: BACKUP.007; FILE
LIEFDE.001

De eerste keer blijft je altijd bij. Dat is toch wat ze zeggen over sex? Voor moord geldt het des te meer. Nooit zal ik ook maar één moment van dat vreemde en exotische drama vergeten. Hoewel ik nu, achteraf en met meer ervaring, begrijp dat het een nogal amateuristische aangelegenheid was, is het nog steeds opwindend, maar niet langer bevredigend.

Hoewel ik me daar niet van bewust was voor de beslissing tot handelen mij werd opgedrongen, was ik me allang aan het voorbereiden op moord. Stelt u zich een augustusdag in Toscane voor. Een touringcar met airconditioning die ons van stad naar stad voert. Een buslading noordelijke cultuurgieren, wanhopig bezig elk moment van onze veertiendaagse georganiseerde reis te vullen met iets wat zich kan meten met Castle Howard en Chatsworth.

Ik had genoten van Florence, de kerken en kunstgaleries vol van merkwaardig tegenstrijdige afbeeldingen van martelaren en Maagden. Ik had de duizelingwekkende hoogten bedwongen van Brunelleschi's koepel, die uitsteekt boven de immense kathedraal, en verrukt de smalle wenteltrap beklommen die van de galerij naar het kleine koepelgewelf loopt, waarvan de uitgesleten stenen treden stevig vastgeklemd liggen tussen het plafond van de koepel en het dak zelf. Het was alsof ik in mijn computer zat, in een echt avontuur waarin ik me door het labyrint een weg naar het daglicht moest zoeken. Het enige dat eraan ontbrak waren monsters om onderweg te verslaan. En dan, het heldere daglicht en de verbazing dat hier boven, aan het eind van die benauwde klimpartij, opeens een verkoper van ansichtkaarten en souvenirs was, een kleine, donkere, glimlachende man, gebogen van het jarenlang omhoogsjouwen van zijn waren. Als het echt een spel was geweest, had ik wat magie van hem kunnen kopen. Nu dat niet zo was, kocht ik meer ansichtkaarten dan ik kon versturen.

Na Florence was San Gimignano aan de beurt. De stad rees op boven de groene Toscaanse vlakte, de vervallen torens in de lucht stekend als klauwende vingers uit een graf. De gids ratelde door

over een ‘middeleeuws Manhattan’, de zoveelste grove vergelijking die we sinds Calais te slikken hadden gekregen.

Naarmate we de stad naderden, nam mijn opwinding toe. Overal in Florence had ik de reclame gezien voor de enige toeristische attractie waar ik echt in geïnteresseerd was. Prachtig hangend aan lantaarnpalen, in een schitterend dieprood en goud, bleven de spandoeken mij vertellen dat ik een bezoek moest brengen aan het Museo Criminologico di San Gimignano. In mijn taalgids had ik de door mij vermoede betekenis van de woorden bevestigd gevonden. Een museum gewijd aan criminologie en marteling. Onnodig te zeggen dat het niet op onze culturele route lag.

Ik hoefde niet naar mijn doel te zoeken; ik had nog geen tien meter afgelegd door de massieve stenen poort die in de middeleeuwse muren was gemaakt of ik kreeg een folder over het museum in mijn handen gedrukt, compleet met plattegrond. Genietend van de voorpret liep ik een tijdje rond, verwonderd over de monumenten voor de burgertwisten die de torens in feite waren. Elke machtige familie had haar eigen versterkte toren gehad en deze met alle middelen, van kokend lood tot kanonnen, tegen de bureu verdedigd. Op het hoogtepunt van haar bloei had de stad blijkbaar een paar honderd torens gehad. Vergeleken met het middeleeuwse San Gimignano had een zaterdagavond in de havenbuurt na sluitingstijd meer weg van een speeltuin, met zeelui die niet meer waren dan amateurs in de kunst van het rotzooien.

Toen ik de aantrekkingskracht van het museum niet langer kon weerstaan, stak ik het centrale plein over, gooide een tweekleurige munt van tweehonderd lire in de geluksbron en liep een zijstraat in, waar de nu vertrouwde rood met gouden doeken oude stenen muren sierden. Terwijl de opwinding door me heen gonsde als een op bloed beluste mug liep ik de koele hal binnen en kocht kalm een toegangskaartje en een glanzende, geïllustreerde museumgids.

Hoe kan ik ook maar een idee geven van die ervaring? De werkelijkheid was zoveel overweldigender dan waar foto’s of video’s of boeken mij ooit op hadden kunnen voorbereiden. Het eerste tentoongestelde stuk was een pijnbank, met een bijbehorend kaartje waarop in liefdevolle bewoordingen de functie in het Italiaans en Engels uit de doeken werd gedaan. De armen zouden uit hun gewrichtsholten schieten, heupen en knieën zouden loskomen onder het geluid van scheurend kraakbeen en banden, de ruggengraat zou oprekken tot de wervels als kralen van een gebroken ketting uiteen zouden vallen. ‘De slachtoffers,’ deelde het kaartje laconiek mee, ‘waren na de behandeling tussen de vijftien en twintig centimeter

langer.' De inquisiteurs waren buitengewoon vindingrijk. Nog niet tevreden over de ondervraging van hun ketters terwijl die in leven waren, zochten ze in hun verminkte lichamen nog verder naar antwoorden.

De tentoonstelling was een monument van het menselijk vernuft. Hoe kon iemand geen bewondering hebben voor de geesten die het menselijk lichaam zo gedetailleerd hadden onderzocht dat ze een dergelijk intens en subtiel afgestemd lijden konden construeren? Met hun in verhouding primitieve technologie hadden die middeleeuwse hersenen martelwerktuigen ontworpen die zo verfijnd waren dat ze nog steeds in gebruik zijn. Het schijnt dat de enige verbetering die onze moderne postindustriële samenleving heeft kunnen bijdragen de extra rilling is die opgewekt wordt door de toepassing van elektriciteit.

Ik liep door de zalen, genietend van elk speeltje, van de dikke scherpe punten van de ijzeren maagd en de fijnere en sierlijker machinerie van de peer, die slanke, gesegmenteerde eivormen die in de vagina of anus werden gebracht. Als dan het palrad werd gedraaid, kwamen de segmenten uit elkaar tot de peer veranderd was in een vreemde bloem met blaadjes die aan de randen messcherpe metalen tanden hadden. Daarna werd de peer verwijderd. Soms bleef het slachtoffer in leven, wat waarschijnlijk het wreedste lot was.

Op de gezichten en in de stemmen van mijn medebezoekers merkte ik ongemakkelijkheid en afschuw op, maar ik herkende de hypocrisie daarvan. Ze genoten stiekem van elke minuut van hun pelgrimage, maar hun fatsoensnormen verboden hun elk uiterlijk vertoon van opwinding. Alleen de kinderen waren eerlijk in hun vurige fascinatie. Ik had met alle plezier willen wedden dat ik bij lange na niet de enige persoon in die koele, pastelkleurige zalen was die bij het aanschouwen van de museumstukken een golf van seksuele lust tussen zijn benen voelde. Ik heb me dikwijls afgevraagd hoeveel vakantieliefdes op smaak zijn gebracht door de heimelijke herinnering aan het martelmuseum.

Buiten, op de zonovergoten binnenplaats, zat een ineengedoken geraamte in een kooi, de beenderen schoon alsof ze kaalgevreten waren door gieren. Vroeger, in de tijd waarin de torens nog fier rechtop stonden, hingen deze kooien aan de buitenmuren van San Gimignano, als boodschap aan zowel inwoners als vreemdelingen dat dit een stad was waar de wet strenge straffen eiste als ze niet werd gerespecteerd. Ik voelde een vreemde verwantschap met die burgers. Ook ik zie de noodzaak in van straf na verraad.

Dicht bij het geraamte stond een enorm met metaal beslagen en

van spaken voorzien rad tegen de muur. Het zou volkomen op zijn plaats hebben geleken in een landbouwmuseum. Maar op het bijbehorende kaartje aan de muur werd een wat fantasievoller functie uitgelegd. Misdadigers werden op het rad gebonden. Dan werden ze eerst gegeseld met zweepen die het vlees van hun beenderen scheurden en hun ingewanden voor de gretige menigte blootlegden. Dan werden met ijzeren staven hun beenderen kapotgeslagen op het rad. Ik moest aan een tarotkaart denken, het rad van fortuin.

Toen ik besepte dat ik niet anders kon dan een moordenaar worden, rees de herinnering aan het martelmuseum als een muze voor me op. Ik ben altijd goed geweest met mijn handen.

Na die eerste keer hoopte ik voor een deel dat ik niet gedwongen zou worden het nog eens te doen. Maar als ik niet anders zou kunnen, zou de volgende keer beter zijn, dat wist ik. Van onze fouten leren we de onvolmaaktheden van onze handelingen. En oefening baart kunst.